

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова приймальної комісії
В.о. ректора Миколаївського
національного аграрного
університету**

В'ячеслав ШЕБАНІН

" 24 " вересня 2025 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ**

**для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії зі
спеціальності Н2 «Тваринництво»
на основі НРК7 (освітнього ступеня магістра
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста))
до аспірантури
Миколаївського національного аграрного університету
у 2025 році**

**Миколаїв
2025**

Програму підготовлено:

Деканом факультету технології виробництва і переробки
продукції тваринництва, стандартизації та біотехнології;
доктором с.-г. наук, професором **М.І. Гиль**;
Завідувачем кафедри технології виробництва
продукції тваринництва, доктором с.-г. наук,
професором **С.І. Луговим**;
Професоркою кафедри технології виробництва
продукції тваринництва, докторкою с.-г. наук,
професоркою **Т.В. Підпалою**

Розглянуто і схвалено Вченою радою факультету
технології виробництва і переробки продукції тваринництва,
стандартизації та біотехнології;
протокол № 7 від 21.03.2025 р.

Голова Вченої ради

_____ М.І. Гиль

Програмні питання до іспиту зі спеціальності до аспірантури
Н2 «Тваринництво»
(в обсязі стандарту магістра зі спеціальності
Н2 «Тваринництво»/204 «Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва»)

1. Молочна продуктивність великої рогатої худоби та зв'язки її з екстер'єром та конституцією, інтер'єром.
2. М'ясна продуктивність великої рогатої худоби та зв'язки її з екстер'єром та конституцією, інтер'єром.
3. Стан та перспективи розвитку галузі промислового скотарства в Україні, а також фермерства.
4. Відтворення великої рогатої худоби у молочному і м'ясному скотарстві.
5. Варіанти технологій вирощування ремонтних телиць у молочному скотарстві.
6. Варіанти технологій вирощування ремонтних телиць у м'ясному скотарстві.
7. Фактори інтенсифікації виробництва молока та їх поширення та розповсюдження у виробництві.
8. Характеристика потоково-цехової технології виробництва молока: переваги та передумови.
9. Характеристика сучасних технологій доїння корів. Машинне доїння корів.
10. Методи формування виробничих груп худоби молочного напрямку продуктивності.
11. Методи формування виробничих груп худоби м'ясного напрямку продуктивності.
12. Характеристика порід великої рогатої худоби молочного та м'ясного напрямку продуктивності, що використовуються в Україні.
13. Сучасні тенденції і напрями розвитку галузі свинарства: передумови й обґрунтування.
14. Зв'язок біологічних, господарсько-корисних, конституційних особливостей свиней з інтенсифікацією галузі свинарства.
15. Характеристика порід свиней поширені в Україні та їх напрямки продуктивності. Причини динаміки породних змін в країні.
16. Причини, теорія і практика створення та використання гібридних свиней.
17. Відтворення поголів'я свиней у господарствах різних форм власності. Обґрунтування вибору способу відтворення.
18. Методика проведення опоросу: теорія і практика.
19. Організація годівля та утримання підсисних свиноматок і поросят-сисунів.
20. Особливості лактації у свиноматок та впливові фактори її управління.
21. Технології відгодівлі свиней та фактори, що впливають на їх ефективність.
22. Технології вирощування племінного, ремонтного молодняка і відгодівлі

- свиней та фактори, що впливають на їх ефективність.
23. Класифікації порід овець: зміст і концептуальні відмінності; доречність їх застосування.
 24. Характеристика видів продукції вівчарства.
 25. Стан та перспективи розвитку галузі вівчарства в Україні; причини динаміки галузі в країні.
 26. Технологія вирощування ремонтного молодняка курей яєчного напрямку продуктивності.
 27. Технологія вирощування ремонтного молодняка курей м'ясного напрямку продуктивності.
 28. Характеристика процесів і необхідності регулювання мікроклімату в інтенсивному птахівництві. Сучасні автоматизовані мікрокліматичні системи.
 29. Використання продуктивного конярства: м'ясна та молочна продукція.
 30. Аналіз робочої продуктивності у конярстві і факторів, що на неї впливають. Поширення спортивного конярства в Україні і Світі.
 31. Технологія годівлі великої рогатої худоби різних статеві-вікових груп.
 32. Напрямки удосконалення системи годівлі сільськогосподарських тварин.
 33. Характеристика структури і класифікацій порід різних видів сільськогосподарських тварин й птиці.
 34. Сучасні вимоги до удосконалення існуючих і виведення нових порід та приклади їх досягнення.
 35. Конституцію, екстер'єр та інтер'єр тварин як базові знання в технологіях розведення тварин; їх характеристика.
 36. Методи вивчення і оцінка різних видів сільськогосподарських тварин й птиці за екстер'єром та інтер'єром. Автоматизація збору цих даних.
 37. «Тваринницька сировина» та «тваринницька продукція» та їх різноманітність: способи оцінювання та характеристика. Фактори, що впливають на продуктивність тварин й птиці.
 38. Класифікація й сутність методів розведення, їх призначення та причини вибору фахівцем під час роботи за фахом.
 39. Генетична експертиза: види, сутність, інформативність, поширення у технологіях тваринництва та використання продукції тваринництва.
 40. Популяційно-статистичні параметри та їх інформативність в генетичному аналізі та технологіях селекції тварин й птиці.
 41. Управління різними видами спадковості і мінливості в технологіях тваринництва, їх значення в еволюційному процесі та селекції тварин.
 42. Використання генетичних факторів заповнення успадкування кількісних ознак у технологіях тваринництва.
 43. Способи оцінювання й використання факторів «мінливість» та «відбір» у технологіях тваринництва.

44. Методи визначення генетичної структури популяції і генної рівноваги.
45. Генетичний поліморфізм популяцій і його використання в селекції. Причини виникнення генетичного поліморфізму.
46. Генетична суть гетерозису та використання цього явища в практиці тваринництва. Види гетерозису. Типи і форми гетерозису, їх застосування у популяціях.
47. Вплив інбридингу на структуру популяцій і частоту виникнення спадкових аномалій. Аутбредне розведення.
48. Особливості тривалості у моно- і полігастрічних тварин.
49. Статева і господарська зрілість самиць і самців та їх використання у технологічних процесах у тваринництві. Статева поведінка і статеві рефлексі тварин. Вагітність, її тривалість у тварин різних видів.
50. Адаптація тварин до мінливих умов середовища. Значення адаптаційної реакції при стресі на здоров'я і продуктивність тварин.
51. Вплив температури на якість м'яса і м'ясних продуктів при зберіганні.
52. Технологія консервування м'яса і м'ясопродуктів.
53. Технологія виробництва м'ясних копченостей.
54. Методи контролю якості кисломолочних продуктів.
55. Технологія виробництва свіжих кисломолочних десертів.

Форма іспиту зі спеціальності до аспірантури Н2 «Тваринництво»

Іспит здійснюється шляхом складання екзамену в усній формі. До екзамену допускається абітурієнт, який допущений Відбірковою комісією університету.

Критерії оцінювання іспиту зі спеціальності до аспірантури Н2 «Тваринництво»

Критерії оцінки відповідей на питання, що виносяться на екзамен, наступні:

Критерії оцінювання вступного іспиту	Оцінка, кількість балів
Відмінні знання всіх розділів перерахованих у програмі дисциплін, глибокі і вичерпні відповіді з усіх питань в обсязі програми. Матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь вступника правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Вступник показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Вміння використовувати матеріали з додаткових літературних джерел. Суттєвим моментом відповіді вступника повинен бути зв'язок теорії з	«Відмінно», 180-200 балів

практикою, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.	
Достатньо глибокі знання матеріалу розділів програм курсів, але в відповідях на додаткові питання можуть бути деякі недоліки; допущення незначних помилок при висвітленні деяких питань. У відповідях відтворюється значна частина навчального матеріалу. Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, може мати місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення вступника до фактів. Вступник вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження викладених думок. Але відповідь може мати деякі незначні неточності.	«Добре», 150-179 балів
Засвоєння програмного матеріалу без необхідної глибини, припущення неточностей, недостатньо правильних і чітких формулювань; нечіткого орієнтування в методології. Вступник відтворює приблизно половину навчального матеріалу, знає тільки основні визначення та поняття, їх зміст та може дати їм пояснення, але допускає незначні помилки. Основні положення навчального матеріалу відтворюються на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; вступник у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.	«Задовільно», 100-149 балів
Вступник не знає і не розуміє значної частини програмного матеріалу, не може сформулювати відповіді на основні програмні питання; не розуміє суті питань. Вступник має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення (питання), не може відтворити основні поняття. Відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Вступник неспроможний висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях допущені суттєві помилки.	«Незадовільно» <100 балів

Мотиваційний лист
для вступу на спеціальність Н2 «Тваринництво»
(освітній ступінь «Доктор філософії»)

В.о.ректора
Миколаївського НАУ
В'ячеславу ШЕБАНІНУ
*адресант (прізвище, ім'я, по батькові,
адреса для кореспонденції та електронна
адреса, номер телефону)*

Шановний В'ячеславе Сергійовичу!

Я, (ПІБ) звертаюся до Вас з мотиваційним листом, щодо вступу до Миколаївського національного аграрного університету для здобуття третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за освітньою спеціальністю Н2 «Тваринництво».

Маю ступінь магістра за спеціальністю _____, яку здобув у 20__ році в _____ (назва університету).

Я зрозумів, що обрана мною наукова професія дуже популярна у нас в країні та в Європі і потребує сучасного рівня знань та навичок, що, на мою думку, може сформуватися лише під час навчання в аспірантурі. Я щиро прагну навчатися на програмі аспірантури за спеціальністю Н2 «Тваринництво» для того, щоб розвинути свої професійні знання та вміння й здобути ґрунтовні наукові навички у сфері технологій тваринництва, а також опанувати нові компетентності в цій галузі, які так потрібні для того, щоб стати справжнім професіоналом, науковцем.

Зараз я відчуваю, що можливість працювати і навчатися в цій галузі для мене надзвичайно важлива. Тож, перед тим як звернутись до Вас, я ретельного переглянув навчальні плани та освітні програми, ознайомився з компонентами, які мені доведеться вивчати.

Я усвідомив, що мені потрібно ще багато чому вчитися, зокрема з питань прийняття наукових рішень в діяльності підприємств галузі тваринництва та організації наукових досліджень, якщо я хочу стати справжнім дослідником. Я готовий наполегливо працювати, щоб досягнути успіху.

Я прагну поєднувати навчання з практикою, а саме завдяки Вашому університету у мене з'явиться така можливість. На сайті факультету «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва, стандартизації та біотехнології» зазначено, що аспірантури є акредитованою НАЗЯВО, а партнерами університету по цій спеціальності є такі відомі інституту НААН України, флагмани підприємства бізнесу та ін. Саме завдяки цьому, Ваш університет може забезпечити мені найкращі ресурси та можливості для ефективного навчання.

Під час здобуття освітнього ступеня «Магістр», я приймав участь у різноманітних студентських конкурсах та олімпіадах. Брав активну участь у культурно-масових заходах університету, входив до складу студентського самоврядування.

Впевнений, що саме у Вашому університеті я зможу навчитися проводити різні

наукові дослідження, оскільки університет оснащений потужною матеріально-технічною базою для проведення досліджень, які стосуються виробництва тваринницької сировини та її первинної переробки. Саме тому, я дійшов висновку, що Миколаївський національний аграрний університет є найкращим закладом для реалізації мого потенціалу. Також мене зацікавила програма закордонного стажування, робота за грантовими програмами, що надає можливість аспірантам отримати практичні навички та здобути досвід інших держав, щодо розвитку агропромислового комплексу. Дуже дякую, що розглянули мою заяву і сподіваюсь на Вашу позитивну відповідь.

З повагою, _____

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Птахівництво і технологія виробництва яєць та м'яса птиці : підруч. / В.І. Бесулін, В.І. Гужва, С.М. Куцак та ін.; За ред. В.І. Бесуліна. – Біла Церква : Білоцерк. держ. аграр. ун-т, 2003. – 448 с.
2. Технологія виробництва продукції птахівництва: [підруч. для підготов. фах. вищ. агр. навч. закл.] / Бородай В. П., Сахацький М. І., Вертійчук А. І., Мельник В. В. та ін. - Вінниця : Нова книга, 2006. - 360 с.
3. Вівчарство / Г. К. Даниленко, І. Н. Топиха, В. В. Кулик та ін. — К. : Урожай, 1989. — 200 с.
4. Ібатулін І.І., Сринов А.І., Цицюрський Л.М. та ін. за ред. Б.М. Гопки. Вирощування ремонтного молодняку сільськогосподарських тварин. - К.: Урожай, 1993,- 248 с.
5. Основи перспективних технологій виробництва продукції тваринництва / Г. М. Калетник, М. Ф. Кулик, В. Ф.Петриченко та ін. — Вінниця, 2007. — 584 с.
6. Патрєва Л.С., Коваль О.А. Технологія виробництва продукції птахівництва: Курс лекцій. – Миколаїв: МДАУ, 2008. – 281 с.
7. Технологія виробництва молока і яловичини : підручник / В.І.Костенко. – Київ: НУБІП України. 2024. 766 с.
8. Підпала Т.В. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини. Навчальний посібник. – Миколаїв: МДАУ, 2007. – 359 с.
9. Рубан Ю.Д. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини; Харків: Еспада, 2002 – 576 с.
10. Свинарство і технологія виробництва свинини / В.І. Герасимов, Л.Н. Цицюрський, Д.І. Барановський та ін. – Харків: Еспада, 2003 – 448 с.
11. Сухарльов В.О., Дерев'янко О.П. Вівчарство. /Навчальний посібник. – Харків: Еспада, 2003. – 256 с.
12. Технологія виробництва продукції свинарства : навчальний посібник / М. Повод, О. Бондарська, В. Лихач, С. Жижка, В. Нечмілов та ін. – Київ: Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 360 с.
13. Технологія виробництва продукції свинарства : навч. посіб./[В.С. Топіха, В.Я.

Лихач, С.І. Луговий та ін.] за ред. В.С. Топіхи.- Миколаїв : МДАУ,2012.- 453 с. : іл.

14. Топіха В.С., Трибрат Р.О., Луговий С.І., Коваль О.А., Лихач В.Я. М'ясні генотипи свиней Південного регіону // Миколаїв 2008 р.
15. Угнівенко А.М., Костенко В.І., Чернявський Ю.І. Спеціалізоване м'ясне скотарство. – К.: Вища освіта, 2006. – 303 с.
16. Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства: Навч. видання. – К.: Вища освіта, 2005. – 343с.

17. Басовський М.З. Розведення сільськогосподарських тварин / М.З. Басовський, В.П. Буркат, Д.Т. Віннічук та ін.; за редакцією М.З. Басовського. – Біла Церква, 2001. – 400 с.
18. Розведення сільськогосподарських тварин: Навчальний посібник" / І.А. Рудик, М.В. Буштрук, І.С. Старостенко, Р.В. Ставецька, І.В. Пономаренко, С.В. Ткаченко, В.П. Даниленко; за редакцією І.А. Рудика. — Київ, 2009. — 339 с.
19. Генетико-популяційні процеси при розведенні тварин / І.П. Петренко, М.В. Зубець та ін. – К.: Аграрна наука, 1997. – 478 с.
20. Інтер'єр сільськогосподарських тварин: Навч. посібник / Й. З. Сірацький, Є.І. Федорович, Б.М. Гопка, В.С. Федорович, В.Є. Скоцик та ін. – К.: Вища освіта, 2009. – 280 с.
21. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин / М.З. Басовський, А.М. Дубінін, В.Ю. Афанасенко та ін., за редакцією А.М. Дубініна. – Луганськ, 2006. – 324 с.
22. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин / Ю.Ф. Мельник, К.А. Найдено, М.М. Майборода та ін. – К.: Видавничий центр НАУ, 2004. – 221 с.
23. Аналіз біометричних даних у розведенні та селекції тварин : навчальний посібник / С. С. Крамаренко, С. І. Луговий, А. В. Лихач, О. С. Крамаренко. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – 211 с.
24. Аналіз структури популяцій / В.С. Шебанін, С.І. Мельник, С.С. Крамаренко та ін. – Миколаїв: МДАУ, 2008. – 226 с.
25. Генетика популяцій / О.Л. Трофименко, М.І. Гиль, О.Ю. Сметана – Миколаїв: МНАУ, 2018. – 226 с.
26. Генофонд свійських тварин України / Д.І. Барановський, В.І. Герасимов та ін. – Харків: Еспада, 2005. – 400 с.
27. Генетика з біометрією : практикум / М.Г. Повод, Т.І. Нежлукченко та ін. – Херсон : Олді-плюс, 2016. – 380с.
28. Мазуркевич А. Й. Патофізіологія тварин / А. Й. Мазуркевич. — К. : Вища школа, 2000. – 352 с.
29. Технологія виробництва продукції кролівництва та звірівництва : навчальний посібник / О. В. Бойко, Р. М. Уманець, О. Ф. Гончар, Л. М. Зламанюк, Д.П. Уманець. – Київ: НУБІП України, Черкаська дослідна станція біоресурсів НААН. 2024. 488 с.
30. Технологія виробництва продукції кліткового хутрового звірівництва : Навчальний посібник./Китаєва А.П., Міхельсон Л.П., Коцюбенко А.А. – Одеса : Друкарський дім. 2011.- 336с.
31. Технологія виробництва продукції свинарства : Курс лекцій/ Лихач В.Я., Топіха В.С., Калиниченко Г.І., Трибрат Р.О., та інші. – Миколаїв : МНАУ, 2018.- 348с.
32. Організація племінної справи : Навчальний посібник ./Топіха В.С. , Нежлукченко Т.І., Луговий С.І., Лихач В.Я., за ред. В.С. Топіха. – Херсон : Грінь Д.С., 2012. – 264с.
33. Обґрунтування, розробка та впровадження інтенсивно-технологічних рішень у свинарстві: Монографія. /Лихач В.Я.. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – 227с.

34. Високоекономічна технологія відгодівлі тварин, птиці та риби в водоймищах зволоженою ферментативною гомогенною кормовою суспензією із суміші зернових, які готують кормоагрегати нового покоління серії АКГСМ «Мрія» :Інформаційний посібник./ Т.І. Нежлукченко, М.Б. Соляник, В.Г. Кушнеренко – м. Нова Каховка, 2021. – 66с.
35. Методологія та організація наукових досліджень у тваринництві : посібник / за ред. І.І. Ібатулліна, О.М. Жукорського. – К. : Аграрна наука. 2017. – 328с.
36. Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, С.Ю. Рубан, В.О. Даншин. Сучасні методи селекції у тваринництві. Підручник К.: ФОП Ямчинський О.В., 2020. – 211с.
37. Лабораторні методи досліджень у біології тваринництва та ветеринарній медицині : довідник / В.В. Влізла, Р.С. Федорук, І.Б. Ратич та ін.; за ред. В.В. Влізла.- Львів:СПОЛОМ, 2012. – 764с.
38. Селекція сільськогосподарських тварин/ Ю.Ф. Мельник, В.П. Коваленко, А.М. Угнівенко, К.А. Найленко, В.Г. Пелих, В.М. Гопка,Т.І. Нежлукченко, І.А. Рудик, М.І. Сахацький, О.Л. Трофименко, Л.М. Цицюрський, В.І. Шеремета / за аг. Ред.. Ю.В. Мельника, В.П. Коваленка та А.М. Угнівенка. – К.: «Інтас». 2008.- 445с.
39. М'ясне скотарство: минуле, сучасне, майбутнє. 1950-2004:Бібліографічний покажчик літератури/ Уклад.: В.П. Буркат, І.С. Бородай; Наук. ред. Ю.Ф. Мельник.- К. : Аграрна наука, 2005. – 328с.
40. Технологія виробництва продукції бджільництва: навчальний посібник / В.Д. Іванова, С.І. Таран. – Миколаїв : МДАУ, 2010. – 315с.
41. Біотехнологія: навчальний посібник/О.І.Юлевич, С.І. Ковтун, М.І.Гиль ; за ред. М.І. Гиль. - Миколаїв : МДАУ, 2012. – 476с.
42. Технологія виробництва продукції птахівництва: Практикум для виконання лабораторних занять/ В.П. Бородай, Н.П. Пономаренко, О.М. Похил, Л.С. Патрєва, В.О. Кучеров, В.П. Коваленко, А.І. Вертійчук, В.В. Мельник, С.М. Базиволяк, Д.Й. Солоха. - Київ«Агроосвіта». 2013.- 271с.
43. Осетрівництво: підручник/ І.М. Шерман, В.О. Корнієнко, Ю.В. Шевченко – Херсон : Олді-Плюс, 2001. 356с. :іл.
44. Екологія та технологія виробництва рибопосадкового матеріалу корошових в умова півдня України: Наукова монографія// [Г.А. Данильчук, С.О. Незнамов, Ю.М. Лошкова. Ю.М. Воліченко];за ред.. І.М. Шермана. – Херсон : Грінь Д.С., 2014. – 228с.
45. Технологія відтворення сільськогосподарських тварин. Підручник/ М.П. Журавель, В.М. Давиденко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005.- 336с.
46. Молекулярна генетика та технології дослідження генома: навч. посіб.[/М.І.Гиль, О.Ю. Сметана, О.І. Юлевич, Є.В. Баркарь, І.Ю. Горбатенко, Т.І. Нежлукченко, Д.І. Барановський, М.Г. Повод] ; за ред. професора М.І. Гиль. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 320с.

47. Науково-практичні методи підвищення продуктивності кролів : монографія / Г.А. Коцюбенко. - Миколаїв : МНАУ, 2013. – 191с.
48. Технологія виробництва продукції кролівництва та звірництва: навчальний посібник/ Г.А. Коцюбенко, В.І. Рясенко, Є.М. Рясенко, С.М. Галімов. - Миколаїв : МДАУ, 2011. – 433с.
49. М'ясне птахівництво : навчальний посібник / Л.С.Патрева, В.П. Коваленко, О.В.Терещенко, О.О. Катеринич - Миколаїв : МДАУ, 2010. – 369с.
50. Конярство: навчальний посібник / В.В. Карножицький, С.Ю. Косенко, О.Б. Сташкевич. – Одеса «Сімекс-прінт», 2012.- 330с.